

ningen erklærer for Fremtiden en vis Contractform for utilstedelig; det er en overordentlig væsentlig Forskjel, naar man sætter sig paa Retsstandpunktet. Naar der med Hensyn til Sagens videre Fremme er antydet, at man jo kunde stille sine Forslag i Salen, og at navnlig jeg kunde gjøre det, - saa maa jeg bemærke, at jeg aldrig har udgivet mig for den, der har enten Kald eller Dygtighed til at være Concipist af en Lov om Fæstefløsning, og jeg troer, at ingen enkelt Mand skal paatage sig dette Arbejde, naar han ikke er i Ministerstilling; men jeg troer dernæst, at det er en urimelig Fordring at forlange, at der gjennem Ændringsforslag, der fremkomme i Salen fra enkelte Medlemmer, skulde kunne foretages saadanne Forandringer som de, jeg efter hvad jeg havde antydet maatte gaae ud paa at fremkalde, hvorved hele Capitler af Loven om Caratioscommissioner og Overtaxationscommissioner skulde slettes ud, og hvorved Lovens Princip vilde roffes; thi Principet i Loven, som enkelt Lov, er ikke, at Fæsteeiendom skal overgaae til Selveiendom, men den Form og den udfundne Maade, hvorved det skal tilveiebringes.

Jesperfen: Denne Sag er af saa stor Bigtighed og Betydning, den har saa ofte været forhandlet paa Rigsdagen og discuteret af Pressen og saaledes fat hele Folket i Bævhævelse, at Enhver, der har været Vidne dertil, nogenlunde maa have dannet sig en Mening derom. Det er ikke fordi jeg troer at kunne udtale Noget, der er nyt, eller at kunne fremsføre nye Grunde til at støtte eller fremme Sagen, at jeg begjærer Ordet, men det er, fordi jeg anseer det for min Pligt at udtale de Grunde, hvorfor jeg efter min Betragtning og min Stilling til Sagen maa stemme for Lovforslaget. Det er ingenlunde af Interesse enten for Fæstebondestanden eller for enkelte Bønder, at jeg vil gjøre det, — selv om jeg troede, at det ikke engang var dem kjær, vilde jeg dog gjøre det —; det er heller ikke af Mangel paa Interesse for Godseierne; men fordi jeg troer, at Almeenvellet fordrer det, og da er der en Paragraph i Grundloven, som lyder paa, at naar Almeenvellet kræver det,

kan den lovgivende Magt have Ret til at træffe Anordninger med Hensyn til Eiendomsretten, selv hvor Eiendomsretten er fuldstændig, som jeg ikke kan erkjende den er med Hensyn til Godseierens Eiendomsret over Fæstegodset.

Jeg skal nu vissest ikke gaae ind paa vidløstigt at udhæve, hvorfor Almeenvellet kræver denne Sags Ordning, men blot antyde, at det i statsøkonomisk Henseende aabenbart er saa vigtigt, at der er Selveiendom fremfor Fæste, at jeg troer, at i den Henseende kræver Almeenvellet, at Fæste gaaer over til Selveiendom; men det er af endnu større Betydning, naar jeg betragter Sagen i statsborgerlig Henseende i Forhold til vor constitutionelle Forfatning; thi der er dog ingen Tvivl om, at Selveieren staaer mere selvstændig og uafhængig i sit borgerlige Liv, i sine borgerlige Forhold, end Fæstebonden, og det burde der vistnok bidrages til, naar vi have en saa fri Forfatning med en saa bred Valgbast, at enhver Mand maa staae saa selvstændig og uafhængig som muligt. Jeg anseer det for saa vigtigt, at jeg ikke engang kan sige, saalænge Fæsteforholdet vedbliver, at det stemmer overens med vor constitutionelle Forfatning. Der er jo ogsaa i mange Aar og mange Gange prøvet paa, om denne Sag kunde ordnes paa en god Maade, og navnlig sidste Gang, da Rigsdagen var samlet, er der gjort Forsøg paa en Overenskomst. Der er tilbudt Godseierne en Overenskomst og et Forlig, der er gjort Tilbud, som det er bitterligt, at den hele Rigsdag har anseet for antagelige. Nu vil jeg indrømme, at Godseierne have den samme Ret til at ansee dem for uantagelige; derimod er der intet at indvende; men hvad de ikke ere berettigede til, det er at vise dem tilbage med Foragt og med Trubler. Der er rakt en Haand ud til dem til Forlig og god Overenskomst; de kunne vise denne Haand tilbage, det have de gjort, men de have gjort Mere, de have — saa forekommer det mig — rakt deres egen Haand truende i Belret, truende mod Regjeringen, truende mod Rigsdagen og truende mod Landets Forfatning. De have derved indtaget en Holdning, som endnu mere overbeviste mig om, at det ikke